

**МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE**

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЕКОНОМІКИ, ОБЛІКУ,
ФІНАНСІВ ТА ПРАВА: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА**

**TOPICAL ISSUES OF ECONOMICS, ACCOUNTING,
FINANCE AND LAW: THEORY AND PRACTICE**

**Збірник тез доповідей
Book of abstracts**

**11 серпня 2022 р.
August 11, 2022**

**м. Полтава, Україна
Poltava, Ukraine**

**МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ
INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE**

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЕКОНОМІКИ, ОБЛІКУ,
ФІНАНСІВ ТА ПРАВА: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА**

**TOPICAL ISSUES OF ECONOMICS, ACCOUNTING,
FINANCE AND LAW: THEORY AND PRACTICE**

**Збірник тез доповідей
Book of abstracts**

**11 серпня 2022 р.
August 11, 2022**

**м. Полтава, Україна
Poltava, Ukraine**

УДК 33
ББК 65

Актуальні питання економіки, обліку, фінансів та права: теорія та практика: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 11 серпня 2022 р.). Полтава: ЦФЕНД, 2022. 61 с.

У збірнику тез доповідей представлено матеріали учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання економіки, обліку, фінансів та права: теорія та практика» з:

Вінницький навчально-науковий інститут економіки Західноукраїнського національного університету

ВСП «Мукачівський фаховий коледж НУБіП України»

ДВНЗ «Київський національний університет імені Вадима Гетьмана»

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Львівський державний університет фізичної культури

Львівський університет бізнесу та права

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Національний університет «Львівська політехніка»

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Одеський національний економічний університет

Полтавський державний аграрний університет

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

У збірнику тез доповідей висвітлюються результати наукових досліджень з актуальних питань економіки, обліку, фінансів та права.

Тематика конференції охоплює актуальні проблеми: економічної теорії та історії економічної думки; економіки та управління національною економікою; економіки та управління підприємствами; екологічної економіки і сталого розвитку; підприємництва, торгівлі та біржової діяльності; бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту; фінансів, банківської справи, страхування; математичних методів, моделей та інформаційних технологій в економіці; менеджменту; публічного управління та адміністрування; цивільного права та процесу, сімейного права, житлового права, міжнародного приватного права; адміністративного права та процесу, фінансового права, інформаційного права; кримінального права, кримінально-виконавчого права, кримінології, кримінального процесу, криміналістики.

Видання розраховане на науковців, викладачів, працівників органів державного управління, студентів вищих навчальних закладів, аспірантів, докторантів, працівників державного сектору економіки та суб'єктів підприємницької діяльності.

**ЦЕНТР
ФІНАНСОВО-
ЕКОНОМІЧНИХ
НАУКОВИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ**

© Автори тез, 2022

© Центр фінансово-економічних наукових досліджень, 2022

Офіційний сайт: <http://www.economics.in.ua>

СЕКЦІЯ 11

SECTION 11

**ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС, СІМЕЙНЕ
ПРАВО, ЖИТЛОВЕ ПРАВО, МІЖНАРОДНЕ
ПРИВАТНЕ ПРАВО
CIVIL LAW AND PROCEDURE, FAMILY LAW,
HOUSING LAW, INTERNATIONAL PRIVATE LAW**

УДК 347.122:347.214.2(477)

Спесівцев Д. С.
к.ю.н., старший викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Волинський національний університет
імені Лесі Українки

**СПОСОБИ ЗАХИСТУ СУБ'ЄКТИВНИХ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ НА
НЕРУХОМЕ МАЙНО: *NUMERUS CLAUSUS* VS ЕФЕКТИВНІСТЬ**

Намагання законодавця шляхом встановлення закритого переліку способів захисту суб'єктивних цивільних прав обмежити розсуд суду при здійсненні захисту таких прав виявив зворотну сторону відповідного підходу. Будучи позбавленим можливості застосувати інші способи захисту цивільних прав на нерухомість, ніж ті, що передбачені законом, суд був вимушений застосовувати найбільш ефективний спосіб з-поміж пропонувананих відповідною нормою. Це означало, що навіть у випадку можливості застосування більш ефективного способу захисту, який, однак не передбачений законом, застосувати його не було можливості, незважаючи на те, що на цьому міг наполягати позивач. У зв'язку з цим практика застосування відповідних положень Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) показала, що застосовуючи відповідний підхід, законодавець повинен «озброїти» учасників цивільних правовідносин і суд такою системою способів захисту суб'єктивних цивільних прав на нерухомість, яка б охопила усі можливі випадки їх порушення і забезпечувала б можливість застосувати найбільш ефективний з усіх існуючих способів захисту для протидії відповідним протиправним проявам. У зв'язку з цим підхід зі встановлення *numerus clausus* способів захисту суб'єктивних цивільних прав закономірно вимагав ревізії з урахуванням відповідних його недоліків.

При визначенні способів захисту суб'єктивних цивільних прав на нерухоме майно базовим нормативним положенням виступає стаття 16 ЦК України частина перша якої містить перелік способів захисту суб'єктивних цивільних прав та законних інтересів, а також встановлює один з основоположних принципів їх застосування. Відповідно до абзацу 12 частини другої статті 16 ЦК України, який зазнав змін у

2017 році, суд може захистити цивільне право або інтерес іншим способом, що встановлений договором, законом чи судом у визначених випадках [1, ст. 16].

Водночас частина друга статті 5 Цивільного процесуального кодексу України, а також частина друга статті 5 Господарського процесуального кодексу України наділяють суд правом визначити у своєму рішенні ефективний спосіб захисту, який не суперечить закону у разі, якщо закон або договір не визначають такого способу захисту суб'єктивного цивільного права особи [2, ст. 5; 3, ст. 5]. Ураховуючи викладені вище недоліки принципу *numerus clausus* способів захисту суб'єктивних цивільних прав, цей законодавчий підхід є логічним і виваженим.

Необхідно визнати, що характер діяльності суду в частині здійснення правосуддя відрізняється від тієї правозастосовної активності, що характерна для державних органів виконавчої влади. Суд має справу з випадками порушення суб'єктивних цивільних прав, що виходять за межі регулятивних моделей суспільних відносин. При цьому правопорушення якраз і полягає в тому, що в певній мірі воно має атиповий характер, не вкладається в загальноприйнятну модель, є відхиленням від неї. І, незважаючи на те, що закон намагається згрупувати ці порушення і ввести їх в рамки певних моделей суспільних відносин й встановити способи захисту, покликані повернути правову ситуацію до належного вектору розвитку, зазначена атиповість порушення пов'язується з великою кількістю варіацій обставин правової реальності в яких таке порушення може мати місце. Як наслідок, існує ймовірність того, в певних умовах суб'єктивне цивільне право на нерухоме майно може бути захищене одним з декількох або одразу декількома способами захисту.

У зв'язку з цим в реаліях сьогодення суд виступає суб'єктом, який в умовах відносно абстрактного регулювання порядку застосування способів захисту суб'єктивних цивільних прав на нерухоме майно, а також спеціально-дозвільного типу правового регулювання його діяльності, покликаний забезпечити ефективний захист таких прав. У зв'язку з цим внесення змін до абзацу 12 частини другої статті 16 ЦК України надало суду можливість застосування для захисту прав спосіб захисту, який не суперечить закону, в умовах коли закон або договір взагалі не встановлюють ефективного способу захисту відповідних цивільних прав.

В такому разі вихід за межі принципу *numerus clausus* способів захисту, по-перше, розглядається як виключний захід, по-друге, значно розширює межі розсуду суду при вирішенні справи, а, по-третє, в певній мірі не узгоджується зі спеціально-дозвільним типом правового регулювання діяльності суду. Хоча такий підхід слід вважати вибором законодавця на користь ефективності захисту, що водночас пов'язано з

необхідністю розширення розсуду суду, ніж на користь встановлення меж такого розсуду з одночасним унеможливленням забезпечення захисту відповідних правових можливостей.

Список літератури

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відом. Верхов. Ради України*. 2003. №№ 40–44. Ст. 356 (із змінами).
2. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. *Відом. Верхов. Ради України*. 2004. №№ 40–41. Ст. 492 (із змінами).
3. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991 р. № 1798-XII. *Відом. Верхов. Ради України*. 1992. № 6. Ст. 56 (із змінами).

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЕКОНОМІКИ, ОБЛІКУ,
ФІНАНСІВ ТА ПРАВА: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА**

**Збірник тез доповідей Міжнародної
науково-практичної конференції
(11 серпня 2022 р.)**

Українською мовою

Відповідальний за випуск: Загородний І. Д.

Технічний редактор: Нестеренко В. О.

Художній редактор: Михайленко К. В.

Коректор: Остаповець Н. М.

Дизайнери й верстальники: Артеменко А. А, Григоренко Л. О.

Підписано до друку 11.08.2022 р. Формат 60x90/16

Папір офсетний. Друк – ризографія. Умовн. друк. арк. 4,3

Гарнітура Times New Roman.

Наклад 500 примірників. Зам. № 17895

Надруковано у ФОП Сидоренко А. В.

Свідоцтво про державну реєстрацію серія В01 № 710364 від 07.01.2007 р.

36000, м. Полтава, вул. Дмитра Коряка, 3

Всі права захищені.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть автори.

Редакційна колегія може не поділяти думок авторів.

Офіційний сайт: <http://www.economics.in.ua>

